

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 200600205	Dok.nr.: 59
Arkivnr.: 510	Dato: 11.7.06
Avd.: SAHi	Saksbeh.:
U.off.:	

Deres ref
200600205-/guh

Vår ref
200600899-10/CBJ

Dato
07.07.2006

Innstilling om en nordisk samekonvensjon - Høring

Vi viser til brev av 17. februar 2006, samt telefonsamtale vedrørende fristutsettelse.

Generelle synspunkter

Vi er positive til at det er kommet et forslag til en felles nordisk samekonvensjon. Urfolkets bruk av landområder går på tvers av landegrensene i Norden, og det er viktig å se på urfolksrettigheter i et videre perspektiv utover de enkelte landene. Fra Nærings- og handelsdepartementets side er det konvensjonens bestemmelser knyttet til utnytting av mineralressurser og forhandlinger med urfolket som er basis for vår høringsuttalelse. En nordisk samekonvensjon vil imidlertid kunne få betydning for næringsaktører utover dette, og vi savner sentrale næringsorganisasjoner som NHO og også Bergindustriens Fellesekretariat på høringslisten.

Det fremgår av innstillingen at eksisterende konvensjoner og folkerett danner rammen for den nordiske samekonvensjonen. ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) er sentrale. Norge har tiltrådt ILO-konvensjonen, og FN-konvensjonen (SP) gjelder direkte i norsk rett gjennom menneskerettsloven av 1999.

Spesielt ILO-konvensjonen har ført til endringsprosesser i norsk rett. Den nylig vedtatte finnmarksloven trer i kraft nå 1. juli 2006. Endringene i bergverksloven (bvl.), som hører under NHD, er også en tilpasning til ILO-konvensjonens krav. Videre arbeider SRU II med å kartlegge den samiske rettighetssituasjonen i områdene utenfor Finnmark. Dette vil også kunne få betydning for ulike norske regelverk og lovgivningsprosesser. I arbeidet med den nye mineralloven vil vi også få inn regler for å

Postadresse
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Einar Gerhardsens plass 1

Telefon
22 24 90 90
Org no.

972 417 890

Avdeling for regelverk og
skipsfart
Telefaks

22 24 66 69

Saksbehandler
Christian Braae-
Johannessen
22240244

ivareta samiske interesser.

Vi registrerer at det er mange prosesser som "løper" delvis samtidig. Disse ulike prosessene har som siktemål å regulere flere av de samme forholdene. For å få tilpassede regelverk uten utilsiktede overlappinger, regelkollisjoner og dobbeltreguleringer med forskjellig innhold bør det etter vår vurdering legges til grunn en bredere tilnærming enn det utvalget legger opp til. Det er viktig å se den nordiske samekonvensjonen i et bredt perspektiv slik at de spørsmål som ikke er vurdert i en bredere sammenheng kan gis en helhetlig vurdering og også gi et bedre grunnlag for de ulike interesseavveininger som må foretas.

Det bør vurderes hvordan de deler av konvensjonen som gjelder utnyttning av mineralressurser skal følges opp. Konvensjonen bør på disse punktene sees i sammenheng med utredningene fra SRU II og arbeidet med ny minerallov. Dette for å unngå dobbeltreguleringer om konsultasjoner, forhandlinger og andre rettigheter. Vi viser for eksempel til at forholdet mellom de nye reglene i bvl. om høringsprosedyrer og vesentlig vektlegging av samiske interesser og samekonvensjonens krav til forhandlinger ikke er omtalt.

art. 16.

I merknadene til art. 16 vises det til de norske konsultasjonsprosedyrene (Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget av 11. mai 2005), som eksempel på hvordan forhandlinger etter art. 16 kan formaliseres.

I utkast til veileder til de norske konsultasjonsprosedyrene er prinsippet om at der det allerede eksisterer regler som det er enighet om at ivaretar samiske interesser på en minst like god måte som konsultasjonsprosedyrene, kan konsultasjonsprosedyrene fravikes. Veilederen viser i den forbindelse til reglene i bvl. som eksempel.

Vi er av den oppfatning at regelverket i bvl. med høring og vesentlig vektlegging av samiske interesser, ivaretar urfolksinteressene etter ILO-konvensjonens bestemmelser. Også reglene i utkast til nordisk samekonvensjon om *forhandlinger* vil etter vår vurdering være ivaretatt gjennom dette regelverket på en minst like god måte.

NHD stiller seg for øvrig tvilende til om en regel med forhandlingsplikt, uten at det foreskrives omfang av forhandlingene, vektning av innspill i forhandlingene eller hvilket nivå det skal forhandles på, er bedre egnet til å ivareta de samiske interessene enn regelverket i bvl., se bla. bvl. § 22a der de samme parter skal høres, og der innspillene skal tillegges spesiell vekt.

art. 36

Før det gis tillatelse til undersøkelse eller utvinning av mineralske ressurser skal det etter art. 36.2. føres forhandlinger med berørte samer.

Art. 36 tredje ledd gir på visse vilkår én enkelt berørt same vetorett til å nekte at offentlige myndigheter utsteder undersøkelses- og/eller utvinningstillatelse.

Utgangspunktet i dagens regelverk er at det skal føres forhandlinger med de representative organer for samiske interesser. Konsultasjonsprosedyrene etablerer forhandlingsrett for Sametinget og andre representative organer som Norske Reindriftssamers landsforbund. I Finnmarksloven er grunneierorganet Finnmarkseiendommen basert på en nøye utarbeidet representativitet. I bergverksloven er reglene om høring- og vektlegging, klager og oppsettende virkning som skal ivareta samiske interesser, basert på representativitet. Det er Sametinget, det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften som er gitt rettigheter i bergverksloven.

Art. 36 vil utvide kretsen for hvem det offentlige skal føre forhandlinger med. Foruten de representative organene som skal ivareta samenes interesser skal det etter utkastet forhandles med den enkelte same som er direkte berørt. Det er imidlertid ikke nærmere beskrevet hvilke kriterier som ligger til grunn for hvem som vil være å anse som berørt, for hvilke områder dette skal gjelde eller hvilke mekanismer som skal anvendes for å avgjøre dette.

Sentrale begreper som "område" og "vesentlig betydning" er ikke avklart verken i konvensjonen eller i merknadene til konvensjonen. Vi ser åpenbare problemer knyttet til dette. All gruvedrift vil, innenfor det avgrensede området det faktisk drives gruvedrift, gjøre det svært vanskelig for tradisjonell samisk bruk av området. Dette gjelder både under driften og i lang tid etter driften. Ser en området i svært snever forstand vil således all utvinning omfattes av art. 36. Legger en noe bredere perspektiv til grunn, område som driftsområde, vinterbeiteområde, kalvings-, brunst- eller sommerbeiteområde vil den faktiske bruken av det berørte arealet kunne vurderes opp mot det større områdets tåleevne som helhet.

Flere av spørsmålene som er reist bør avklares bedre i konvensjonen selv eller gjennom avklaringer i vårt eget lovverk. NHD og Bergvesenet ser at det kan være behov for å avklare hvordan man skal forholde seg til lokale brukere knyttet til en evt. bergverksaktivitet.

Vi ser behov for at forslaget begrunnelse tydeliggjøres og hvordan det vil fungere i praksis, herunder hvilke faktiske implikasjoner det medfører. Det vises i denne forbindelse til at det ikke ellers i norsk lovgivning kreves samtykke fra (eller er gitt vetorett til) berørte parter ved offentlige organers utøvelse av offentlig myndighet, herunder utstedelse av tillatelser. I øvrig lovgivning legges det opp til en bred helhetsvurdering av alle berørte interesser, kombinert med vesentlig vektlegging av samiske interesser.

art. 37

Art. 37 gir rett til erstatning samt del av utbytte til berørte samer.

ILO-konvensjonen har regler om tilståelse av utbytte fra mineraldrift til urfolket når det er mulig. Som følge av dette fremgår det av finnmarksloven § 42 at NHD kan gi forskrift om forhøyet avgift som skal tilfalle urfolket, jf ILO-konvensjonen art. 15.2.

Forholdet mellom disse bestemmelsene er ikke avklart eller omtalt i utkastet til Nordisk samekonvensjon.

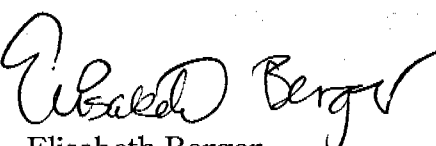
art. 46

Etter art. 46 skal konvensjonen gjelde direkte som norsk lov.

I og med at konvensjonen forutsetter endringer i norsk rett er det viktig at berørte departementer på sine fagområder trekkes inn i den videre prosess med utarbeidelse av samekonvensjonen. Ved innføring av nye rettigheter er det viktig at det foretas en bred vurdering, slik at vi får en hensiktsmessig lovgivning der alle interesser avveies.

Med hilsen

for Tom Hugo-Sørensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Elisabeth Berger
underdirektør